

VAISTOLLA

2012

Perinnejousimetsästäjain liitto ry

Nyt nuolentekoon!

Nuoliaihiot
Eri puolajaja, eri kaliibereja

Kärjet
Eri painoisia, eri mallisia

Nokit
Eri kokoisia ja värisiä

Sulat
Valmiita ja aihioita raidoilla tai ilman värejä löytyy kyllä

Nuolikauppiasi

SHERWOOD SHOP

Maneesikatu 2, Helsinki, puhelin 09-1356508, www.sherwoodshop.fi

Vaistolla

Julkaisija:

Perinnejousimetsästäjien liitto ry
www.perinnejml.fi
sinikka.uusitalo@mukkanuoli.fi
 p. 0400 704430

Päätoimittaja:

Ilja Koivisto

Toimituksessa avustaneet:

Juhani Uusitalo
 Sami Laiti
 Simo Hankaniemi
 Sinikka Uusitalo

Kannen kuva:

Tero Anttila

Painopaikka:

Art-Print, Ylivieska

ISSN-L1799-988X

ISSN 1799-988X (painettu)

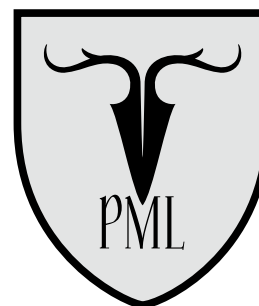
ISSN 1799-9898

(verkkojulkaisu)

SISÄLTÖ:

- 4 Puheenjohtajan mietteitä
- 6 Perinnejousi suurriista-aseena
- 10 Perinnejousimetsästäjä:
Ilkka Seikku
- 12 Kung Sool – korealainen
jousiammunta
- 17 Ohio Society of Traditional
Archers
- 19 Jousimetsästys Ohiossa
- 22 Juoksa – saamelainen jousi
- 26 Taitoampuja Byron Ferguson
- 28 Niksinurkka: Nuoliaihiot
- 32 PML lättähäntäjähdissa

PML:N TOIMINTAKALENTERI 2012

25.–26.02.2012 Vuosikokous Lopella

7.–10.06.2012 Riihimäen Erämessut

15.–17.06.2012 Kesätapahtuma Loimaalla

10.09.2012 alkaen Metsästystapahtuma Kuhmossa

Puheenjohtajan mietteitä

Perinteinen unkarilaisjousi (vas.) ja nykyaikainen taljajousi vaativat aivan erilaisen tavan ampua.

Jälleen on vuosi vierähtänyt edellisestä Vaistolla-lehdestä. Olemme osallistuneet vuoden aikana Oulun erämessuille, jahdanneet menestyksekkäästi majavia Kuhmossa, kisanneet Sievissä kiertopalkinnosta ja opiskelleet saamelaisen Juoksa-jousen saloja. Vuosikokouksemme on ohi ja nyt olemme keskittyneet yhteiseen lakiesitykseen Suomen Metsästäjäliiton ja Suomen Jousimetsästäjäliiton kanssa ministeriölle, jotta saisimme peuraeläimet jousiaseen piiriin.

Yllättävän paljon olemme saaneet kielteistä kritiikkiä joustamme ja ampumatekniikkaamme kohtaan. Osa sosiaalisen median teksteistä on täysin lapsilta kiellettyä, jousiamme nimitetään tuurijousiksi, ja solvauksia satelee puhelimeen. Lehdissä olemme saaneet niskaamme väheksymistä liittoamme ja jousiamme kohtaan. Jopa jousimetsästäjistä löytyy vastahakoisuutta hyväksyä perinnejousimetsästäjät samoille peura-apajille. Suulaimmat suunpieksäjät löytyvät niistä, jotka eivät itse kykene perinnejousella metsästämään. Sananvapaus kukoistaa!

Meitä ihmetyttää kuitenkin eniten se, että kuinka kenelläkään on oikeutta moittia vaistoja epäkelvoksi aseeksi suurriistajahtiin. Perinnejouset ovat laissa sallittuja ja niillä on metsästetty hirvestä ja karhusta lähtien jo 15 000 vuoden ajan menestyksekkäästi.

Selvin asia jousityyppi-kiistassa on se, että perinnejouset verrattuna nykyaikaiseen taljajouseen ovat täysin erilaisia. Perinnejousilla ammutaan ilman minkäänlaisia apuvälineitä ja lihasvoimaa käytetään 100 prosenttisesti jousen jännittämiseen. ”Tähtääminen” perustuu opittuun lihasmuistiin tuhansien toistojen avulla. Sen vuoksi näillä jousilla ammutaan lähelle. PML:n oman tilaston mukaan jäsenemme saa-

liiksi saadut yli 80 suurriistaeläintä on ammuttu keskimäärin 11,16 metrin päähän.

Taljajousi on taas täysin mekaaninen ase. Siinä on tähtäimet, vakaajat, laukauslaitteet ja jopa jousen virittäminen tapahtuu mekaanisesti epäkeskopyörien avulla. Lisäksi apuna käytetään etäisyysmittareita ja kiikareita. Edes kivääri ja haulikko eivät ole niin kaukana toisistaan kuin nämä kaksi jousityyppiä.

Esitys valkohäntäpeurasta

Neuvottelumme Metsästäjäliiton kanssa yhteisestä esityksestä Maa- ja metsätalousministeriölle peuraeläinten jousimetsästyksestä ovat sujuneet hyvässä hengessä, ja esitettävistä asioista on päästy eteenpäin yhteisymmärryksessä.

Nähtäväksi jää nyt se, kuinka asiat etenevät neuvotteluissa. Liitollamme on halukkuutta ja tahtoa päästä yhteisymmärryksen esityksestä, jotta peuranmetsästys olisi vihdoin sallittua kaikille jousille.

Haluan kiittää tässä jäsenistöämme aktiivisuudesta ja tuesta koko hallitusta kohtaan.

Sinikka Uusitalo

Perinnejousi suurriista-aseena

Kuusipeurakin voi olla pian laillista jousiriistaa Suomessa. Kuva: Juhani Uusitalo.

Perinnejousi on kautta aikojen ollut – ja on edelleen – suurriista-ase. Sanomatakin on selvää, että sitä käytetään myös pienemmän riistan pyyntiin. Suurriistaa tavoiteltaessa on otettava huomioon joitakin perinnejousiammunnan erityispiirteitä.

Suurriistaa metsästettäessä on eettisesti tärkeätä, ettei ammuta liian kaukaa. Vaikka eläimet ovatkin kooltaan suurehkoja, ei tappavan osuma-alueen (sydän ja keuhkot) koko ole kuin murto-osa eläimestä.

Etäisyyttä, jolta ampuja pystyy ampumaan tasaisesti tappavalle alueelle, kutsutaan varmaksi matkaksi. Tämä matka on aina

henkilökohtainen; toinen ampuu lähemmäs toinen hieman kauemmas. Itse metsästystilanteessa tuo matka vielä lyhenee ja siihen vaikuttavat sääolot, fyysinen tila, riistaeläin ja maasto.

Puhtaalla vaistolla harva metsästäjä pystyy ampumaan tarkasti yli 18 metrin. Kansainvälisessä IBEP (International Bowhunter's Education Program) -jousimet-sästyksen koulutusoppaassakin korostetaan, että maksimimatkana metsästyksessä tulisi kaikilla jousilla olla alle 18 metriä. Ammuttaessa primitiivijousilla tuo matka vielä lyhenee, koska jousityyppi on vaativa käsiteltävä. Tähän vaikuttaa eniten se, ettei primitiivijousissa käytetä kantavaa nuolihyllyä.

Koska vaistolla ampuminen on noin 85 prosenttisesti psyykinen suoritus, niin pienikin epävarmuus ampumatilanteessa sotkee yleensä suorituksen. Tällaisia epävarmuutta aiheuttavia tilanteita ovat: liian pitkä matka, ampuminen oudosta asennosta, ampuja ei luota välineisiinsä ja ensimmäiset kohtaamiset riistan kanssa.

Perusammunta pitää opiskella takapihalla tai radalla, mutta ennen metsälle lähtöä kannattaa harjoitella myös erilaisissa metsäolosuhteissa oikean kokosiin maaleihin, koska silloin silmä oppii arvioimaan matkat oikein. Liian pitkän matkan aiheuttamasta epävarmuudesta pääsee selvittämällä rataharjoittelulla oman varman matkansa ja pysymällä metsästystilanteissa sen sisäpuolella. Myös erilaisista asennoista ampumista voi harjoitella etukäteen. Ensimmäiset riistatilanteiden tuomasta jännityksestä yleensä päästään ohi kunhan kokemuksesta kertyy enemmän.

Haastava laukaus

Itse laukaisun pitäisi tapahtua kuin itsensä. Silmä katsoo tiukasti maalissa olevaan pisteeseen, ja kun ampujalle tulee tunne ”se on siinä”, nuolen tulisi lähteä. Jos laukaisua

yrittää tekemällä tehdä, niin useimmiten seurauksena on huono, epäpuhdas laukaisu.

Laukaisuhetkellä on tärkeää, että jousikädessä on kevyt työntö eteenpäin ja jännekäsi vedetään rauhallisesti selkähaksilla taaksepäin samanaikaisesti sormet rentouttaen.

Pisteen poimiminen maalista on vaimtoampujien tärkeimpiä opiskelukohteita. Mikäli ampuja ei opi poimimaan tuota pistettä saaliseläimestä, on usein seurauksena laukaus ohi eläimen. Tämä johtuu siitä, että ampuja katsoo koko eläintä eikä sitä pientä pistettä, johon haluaa nuolen osuvan. Tällöin nuolen suuntaus jää epävarmaksi.

Perinnejousella kaatuu suurempikin peurapukki. Ed Jarvis Ohion, Yhdysvalloista näyttää mallia.

Metsästysjouset

Metsästysjouset voidaan jakaa kahteen pääluokkaan:

Taljajouset ovat moderneja, tehokkaita, paljon energiaa varastoivia ja suhteellisen helppokäyttöisiä jousia. Nämä jouset viriteään mekaanisesti täyteen jäykkyyteen epäkeskopyörien avulla. Samalla saadaan pito-voiman kevennys, joka yleisemmin on 85 % jousen maksimijäykkyydestä. Tällöin jouta voidaan pitää vireessä hyvin helposti ilman suurta voiman ponnistusta. Jousi suunnataan maaliin joko mekaanisen tai valopistetahtaimen avulla. Laukaisu tapahtuu mekaanisesti liipaisinta painamalla, samaan tapaan kuin ruutiaseellakin. Laukaisulaite poistaa monet ongelmat, joita sormilaukaisua käyttävät kohtaavat.

Perinnejouset viritetään puhtaasti lihasvoimalla ampujan vetopituudelle ja pidetään lihasvoimalla vireessä. Nuolen suuntaus tapahtuu kuten esimerkiksi tikan heitossa; silmä katsoo maaliin ja lihakset tekevät työn yhdessä silmien ja aivojen kanssa. Perinteiset jouset on valmistettu käyttäen jousessa puun lisäksi nykyaikaisia materiaaleja kuten lasikuitua, hiilikuitua ja vulkaanisia kuituja. Nämä mahdollistavat tehokkaiden ja kestävien metsästysjousien rakentamisen. Perinnejoussiin kuuluviksi lasketaan myös primitiivijouset, jotka on valmistettu yleensä puusta tai yhdistelemällä luonnon materiaaleja kuten puuta, sarvea, luuta, jäniteitä ja tuohta. Jousimallit ovat tuhansia vuosia vanhoja ja vieläkin aivan päteviä metsästykseseen.

Nykyinen metsästysjousille asetettu 180 Newtonin (n. 41 paunaa) vetojäykkyysovaatimus riittää hyvin myös valkohäntäpeuralle, kunhan tällä jäykkyydellä ampuja huolehtii siitä, että ampumamatka on lyhyt ja metsästyskärki hyvin läpäisevä. Lisäksi on hyvä käyttää hieman tavallista painavampaa nuolta. Liittomme jäsenet ovat ampuneet peuroja 45-50 paunaisilla pitkäjousilla, ja nuolet ovat menneet puhtaasti läpi vitaalialueista.

Ampumamatka

PML:n jäsenille keväällä 2012 tehdyn jäsenselvityksen tuloksena saatiin tiedot yhteensä 81 kaadetusta suurriistaeläimestä. Keskimääräinen ampumamatka oli 11,16 metriä, pisimmän matkan ollessa 22 metriä ja lyhimmän 7 metriä.

Ammutuista eläimistä 15 oli nyt Suomessa suunnitteilla olevan peuroja koskevan metsästyslakimuutoksen kohteena olevia eläimiä (10 valkohäntäpeuraa, 3 kuusipeuraa ja 2 saksanhirveä). Näiden keskimääräinen ampumamatka oli 13,13 metriä. Pisimmän matkan ollessa 22 metriä ja lyhimmän 7 metriä. Pisimmältä matkalta oli ammuttu saksanhirvi, jolla myös vitaalialueen koko on suurempi. Pisin ampumamatka valkohäntäpeuraan oli 20 metriä.

Juhani Uusitalo

PML liittyi museoyhdistykseen

Perinnejousimetsästäjien liitto on liittynyt Suomen Metsästmuseo - Finlands Jaktmuseum -yhdistyksen jäseneksi. Liitto haluaa olla mukana tukemassa suomalaisen metsästyksellisen kulttuurin säilyttämistä.

Suomen Metsästmuseo kerää, tallentaa, tutkii ja esittelee suomalaisen metsästyksen menneisyyttä ja nykypäivää. Kokoelmista löytyvät mm. saamelaisyylisen juoksajousen ja siihen sopien luukarkisten nuolien ennallistukset. Esillä on myös joitakin kivikautisia pii-, kvartsi- ja liuskekivisiä nuolenkärkiä. Kokoelmien ja näyttelyiden lisäksi museo ylläpitää huomattavaa eräalan kirjastoa ja arkistoa. Museokokoelmia voi selata osoitteessa www.kantapuu.fi.

Perinnejousimetsästäjä: Ilkka Seikku

Tällä palstalla esitellään aktiivisesti jousimetsästyksen puolesta ja jousimetsästyksen parissa toimivia Perinnejousimetsästäjien liiton jäseniä. Ensimmäisenä esittelyssä on Ilkka Seikku, joka tunnetaan jousentekijänä ja ahkerana primitiivijousimetsästäjänä.

Kuka olet ja mistä tulet ja kuinka kauan olet metsästänyt?

Ilkka Seikku Sammaljoelta. Parikymmentä vuotta.

Milloin ja miten aloitit jousimetsästyksen?

Varsinaisesti aloin jousella metsästämään vuonna 1999. Ehkä siksi, että silloin totesin oikeasti osaavani tehdä jousen, johon uskaltaa luottaa. Myös suunnaton kiinnostukseni luontoon varmasti oli yksi osasy.

Kuulutko metsästyseuraan (PML:n lisäksi)?

Kuulun paikalliseen Etelä-Tyrvään Erämiehet ry:een ja toimin myös seuramme sihteerinä.

Millaisella jousella metsästät?

Metsästän yksinomaan omatekoisilla jousillani. Mahdollisimman yksinkertaisilla ja yksinkertaisesti tehdyillä. Hifistely ja puunaaminen ovat oma lajinsa ja ne eivät kiinnosta minua jousien osalla. Jousia on tietysti useita, mutta tällä hetkellä eniten käytössä on noin 60-paunainen 150cm pitkä jänneselystetty ja nahkapäällystetty pihlajajousi.

Teet jousia myös myyntiin. Vinkkisi ensimmäisen jousen hankkimista suunnitelvalle?

Ilkka Seikku ja yksi kuudesosa talven primitiivijousella ammutusta supisaaliista.

Ehdottomasti kannattaa ensin käydä josain kokeilemassa perinteisiä yksipuusia jousia. Ne eivät ole mitään automaattiasetta, vaan vaativia ja käyttäjältään tietynlaisia vakaata mielentilaa vaativia aseita. Jos metsästystarkoitukseen ajattelee jouta, niin kannattaa ihan rehellisesti tuumaila myös, onko valmis uhraamaan suuren osan ajasta, jopa vuosien ajan, ammunnan harjoitteluun ennen kuin on järkeä lähteä metsälle.

Olisi helppo sanoa, että hippei kaikki nyt jousia ostelemaan, mutta rehellisesti sanottuna kovin monella se jousi jää vain äkkipäiden tehtynä heräteostoksena sinne nurkkaan pölyttymään, sama se on tietysti monen muunkin vimpaimen kanssa.

Seikun verstaalla valmistuvat niin puiset kuin hirvenjanteilla vahvistetutkin jouset.

Mitä metsästä?

Ruokaa, taljoja, jäniteitä ja muuta hyötyä itselleni ja perheelleni sekä riistakantoja uhkaavia elementtejä.

En himoitse mitään tiettyjä eläinlajeja, enkä metsästele muuten vaan.

Mikä jousimetsästyksessä viehättää?

Täydellinen itseriittoisuus. Luonnon tuntemuksen ja ymmärtämisen tärkeys. Äänetön ja näkymättömän petoeläimen rooli tuntuu luonnolliselta.

Mieleenpainuvien jousimetsästysmuistosi?

Ehdottomasti sydämessä läikähtää eniten silloin, kun muistelen muutaman vuoden takaa erästä tapahtumaa. Venäjänajokoirani Huru oli viiden kuukauden ikäinen pentu ja päästin sitä ensimmäisiä kertoja metsään. Taisi olla ehkä kolmas kerta metsällä, kun se irtaantui edes muutaman kymmenen metrin päähän. Jostain syystä otin ikään kuin rekvisiitaksi silloin jousen ja jokusen nuolen mukaan, vaikka en todellakaan odottanut saalis-

ta vaan lähinnä haettiin koiralle ylipäänsä kokemuksia metsästä ja katselin josko se nyt vielä edes osaa seurailta jälkeä.

Kauaakaan ei kuitenkaan kulunut, kun Huru aloitti elämänsä ensimmäisen jänisajon! Lähinnä kimeältä ulinalta kuulostanut ajohaukku ei oikein vakuuttanut ja olin varma että koira tulee kohta jalkoihin nuuhkiin. Vaan yllätys oli melkoinen, kun eteen juoksikin keskenkasvuinen metsäjänis. Sain ammuttua hyvän osuman ja hetken päästä Huru olikin jo paikalla ihastelemaan ensimmäistä saalistaan. Sittenmin olemme Hurun kanssa hakeneet soppa-ainekset metsästä lukuisia kertoja ja siinä samalla kurittaneet pienpetokantoja.

Olet kuulu pienpetopyytjä, mikä on jousella ampumiesi pienpetojen määrä tällä kaudella?

Kovasti yritin kymmenen supia jousella saada, mutta kuuteen jäi. Kokonaisuudessaan menttiin kuitenkin reilusti toiselle kymmenelle. Tuorehko isä ei metsälle ehtinyt ihan joka päivä. No, uusi kausi, uudet kujeet.

Parhaat vinkki supikoirien pyyntiin jousella?

Vinkkejä ja kikka kolmosia kysellään usein. Paras vinkkini on se, että teet haaskan, menet istumaan jousen kanssa hyvään piiloon 10 metriä haaskalta. Istut hiljaa ja liikkumatta. Ehkä 10:s kerta kun olet siellä koko yön istumassa voi olla, että näet supin. Silloin olet oppinut olemaan hiljaa ja liikkumatta. Seuraavaksi voit alkaa seuraillemaan mitä supit tekevät, miten ne liikkuvat, miten niiden pää heiluu, mihin korvat sojottavat. Tee tätä muutama kuukausi. Vihdoin saakin alkaa nostelemaan joustusta ampuma-asentoon ja voi katsella miten supit rynnistävät heti pakosalle, kun joustusta virität. Viritä niin, että supit eivät pakene, ja olet jo aika lähellä tavoitetta.

Kun vihdoin kaikki edellä oleva sujuu, jää jäljelle enää se helpoin osuus, eli osuma.

Metsästä valkohäntäpeuraa ruutiaseella. Kuinka jousi mielestäsi soveltuu valkohäntäpeuran ja muun suurriistan metsästykseseen?

Ne lukuisat kerrat, kun olen jousimetsällä ollut ampumamatkan (5-15 metriä) päässä peurasta, ovat vain vakuuttaneet ennenkin jämäkästi mielessäni olevaa totuutta, että jousiase soveltuu takuulla valkohäntäpeuran metsästykseseen. Valkohäntäpeura on minulle muutenkin niin tuttu eläin, että tuntuu täysin käsittämättömältä, että jousi ei ole laillinen peuranmetsästysase. Joku kun malttaisi ker-

toa jouseen umpimielisen kielteisesti suhtautuvalle henkilölle rauhallisesti ja niin selkokielisesti, että hitaampikin ymmärtäisi, että jousella ei kukaan ammu peuraa 200 metrin päähän kuten kiväärillä, vaan jousella ammutaan se peura siihen muutaman metrin päähän.

En näe mitään estettä kaikkien suurriistaeläinten metsästyksen sallimista jousella. Järkeviä perusteluja en ole kuullut milloinkaan siitä, että miksi jousella ei voisi suurriistaa metsästä.

Ilja Koivisto

MUKKANUOLI
www.mukkanuoli.fi
sinikka.uusitalo@mukkanuoli.fi
 0400 764436

Ammattitaidolla ja kokemuksella perinteiset metsästysjouset

Kung Sool – perinteinen korealainen jousiammunta

Korea on vanhastaan tunnettu jousi-ammunnastaan, eikä maine ole kadonnut uusimpinakaan aikoina. Kiinalaiset ovat kirjoittaneet korealaisia tarkoittavan termin merkillä, jossa yhdistyvät sanat ”suuri, mahtava” ja ”jousi”. Suuria jousi-

ampujia korealaiset ovat olleet halki vuosituhansien ja vielä 1900-luvun puolella jousi oli maassa palatsivartijoiden aseena. Myös olympialaisissa korealaiset jousiampujat ovat menestyneet erinomaisesti.

Perinteisessä vain noin 122-127 cm pitkässä jousessa voi vetopituus olla jopa 80 cm. Ammuttaessa käytetään peukalolaukaisua sekä peukalorengasta jännettä pitävän käden peukalossa.

Lyhyt jousi, pitkät nuolet

Varhaisempina aikoina Koreassa, kuten muuallakin, käytettiin niin rakenteeltaan kuin muotoilultaankin monenlaisia jousia eri tarkoituksiin. Yhdestä puusta tehdyt mallit edustivat varhaisinta perinnettä, eivätkä teknisesti kehittyneemmät jouset koskaan pystyneet täysin näitä syrjäyttämään. Metallijousetkin tunnettiin, mutta tavallisin sotajousi oli ns. komposiitti- eli yhdistelmäjoussityyppiä, missä bambu- tai puurunkoon oli liimattu vatsapuolelle vesipuhvelin sarvea tai valaan hetulaa ja selkäpuolelle jäniteitä.

Sarvivatsaisia yhdistelmäjoussia on käytetty Euraasiassa kenties noin 5000 vuoden ajan. Ei tiedetä, missä tämä asetyyppi on keksitty, mutta kyseessä on lähinnä kuivien aro- ja autiomaa-alueiden perusase. Roomalaisten palveluksessa olleiden hunnisotilaiden mukana yhdistelmäjoussia kulkeutui Englantiinkin. Yhdistelmäjoussiväyöhykkeen itäisintä reunaa edustavat korealaiset.

Korealainen yhdistelmäjousi on monien muiden kansojen vastaaviin aseisiin verrattuna lyhyt ja kapealapainen. Materiaaleja myös rasitetaan aivan ääriarjoilleen, sillä kumpikin jousen lapa taipuu 90 asteen kulmaan. Jousen pituus on yleensä 122-127 cm. Silti näin lyhyen jousen kanssa voidaan jännittää yli 80 cm mittainen nuoli kärkeen saakka.

Nuolet ovat yleensä bamburuokoa, pitkät sulitukset tapaavat olla erittäin kapeita. Tavallisimmin käytetään paikallisten fasaanilajien siipisulkia, jotka halkaistaan ruotia pitkin. Sulan kapeampi osa on arvostetumpi ja parhaat nuolet on sulitettu näillä. Alun perin käytettiin leikkaavia, naskalimaisia ja jopa kaksihaaraisia teräksisiä sotakärkiä. Nykyisin tauluammunnassa käytetty kärki on lyhyt, poikkileikkaukseltaan neliömäinen rautapiikki. Varren vahvikkeena kärjen takana on rautainen vanne, joka on vasaroitu tiukasti paikoilleen. Tämä estää bambuvartta halkeamasta, jos kärki osuu johonkin kovaan kohteeseen.

Jousen ja nuolten valmistuksessa käytetty liima keitetään kalojen uimarakoista. Liima ei ole vedenpitävää ja tämän vuoksi jousi on tavattu suojata mm. liimaamalla jänneselän päälle ohut tuohikerros tai kiertämällä jousen ympärille pajunkuorta. Myös lakkaus auttaa torjumaan kosteutta.

Korealaisen perinteisen jousiammunnan yksi erikoisuus on erittäin pitkät ampumäetäisyydet. Maalitaulu on vähintään 120-140 m etäisyydellä. Tämä on perintöä jousen sotakäytöstä, missä jouduttiin useinkin ampumaan kaukaa. Korealaisten jousten on sanottu kantaneen parhaimmillaan noin 900 metriin saakka, mutta tämä lienee liioittelua. Noin 300 m kantama on kuitenkin realistinen normaalioloissa.

Niin korealaiset kuin monet muutkin aasialaiset käyttävät perinteisessä jousi-ammunnassa peukalo-otetta, joka poikkeaa eurooppalaisille tutummasta klassisesta kolmen sormen otteesta. Josta jännitetään peukalolla, joka lukitaan janteen taakse etusormella. Jousen jännittämistä helpottaa peukalorenkaan käyttö, joka tehdään tavallisin paksusta nahasta, mutta myös luisia, sarvisia ja korukivistä tehtyjä renkaita tunnetaan. Peukalo-otetta käytettäessä nuoli on jousen oikealla puolella ja jousi ampujasta katsoen hieman vasemmalle kallistettu.

Modernia vaikutusta

Yhdysvalloissa 1950-luvulla kehitetty lasikuitulaminaattitekniikka mullisti länsimaisen jousiammunnan ja tätä menetelmää on käytetty myös Etelä-Koreassa jousen valmistuksessa. Korealaiset ovat kuitenkin säilyttäneet kansallisen jousensa perinteisen muotokielen, vain valmistusmenetelmä on vaihtunut. Suurin osa perinnejousiampujista Koreassa käyttää nyt lasikuitujousia, jotka ovat halpoja ja huoltovapaita. Vakavimmat harrastajat suosivat yhä perinteisistä materiaaleista tehtyjä jousia. Näiden valmistajia on

kuitenkin vain kourallinen. Heistä tunnetuin on Kim Pak-young, joka on saanut ”elävän kansallisaarten” arvonimen.

Perinteisen mallisia korealaisia lasikuitujousia on jonkin verran käytössä Suomessa ja muualla Euroopassa, mutta tietävästi varsinaisia kung soolin harrastajia Suomessa ei ole. Korealaisjousi vetoaa muutokielsensä ohella käteväällä koollaan ja keveydellään. Väline sopii hyvin mm. ratsujousiammuntaan ja metsästykseseen. Suomalaiset kuitenkin ampuvat tällä aseella käyttäen eurooppalaistyyllisiä nuolia ja klassista nuoliotetta.

Perinteisen jousiammunnan suurvalta

Etelä-Koreassa jousiammunta on vastaavassa kansallisurheilun asemassa kuin murtomaahiihto Suomessa. Jousiammunta nähdään myös pelkkää urheilua laajempänä ilmiönä, osana niin Korean kuin koko ihmiskunnankin kulttuuriperintöä, jota täytyy vaalia. Pääkaupungissa Soulessa Sajik-puistossa on tärkeä historiallinen jousiammuntarata Hwanghakjeong, joka rakennettiin paviljonkeineen 1898. Keisari Gojong (hallitsi 1863–1907) halusi tuolloin elvyttää jousiammuntaa.

Japanilaismiehityksen aikana 1922 paviljonki tuhouttiin, mutta rakennettiin myöhemmin uudelleen. Korean sota (1950–1953) merkitsi taas tuhoa, mutta paikka nousi jälleen tuhasta palvelemaan alkuperäistä tarkoitustaan. Nuolet surahtelevat Hwanghakjeongissa edelleen. Modernina lisänä on äänentoistolaitteisto, joka ampujien tyydytykseksi korostaa nuolen osuman aiheuttamaa tömähdytä.

Etelä-Korea on vuodesta 2007 järjestänyt nelipäiväisen kansainvälisen perinnejousiammunnan festivaalin (World Traditional Archery Festival) Cheonanissa, joka on puolen miljoonan asukkaan kaupunki Soulessa etelään. Festivaalista on jo muodostunut alan merkittävin tapahtuma maailmassa. Kutsu-

kilpailuihin on ottanut osaa noin 50 maan jousiampujat perinteisine välineineen. Suomalaisia ovat olleet edustamassa Sinikka ja Juhani Uusitalo. Vuoden 2009 kilpailuissa Sinikka Uusitalo oli hopeasijalla naisten sarjassa ja vuonna 2010 hän oli neljäs.

Festivaali ei ole pelkkä ampumakilpailu, vaan myös akateeminen kongressi, missä asiantuntijat pitävät esitelmiä liittyen perinnejousiammuntaan. Tapahtuman asemaa kuvastaa se, että järjestäjänä ja tukijana on sekä Etelä-Korean hallitus että Chungnamin provinssin hallitus. Korealaiset ovat halunneet luoda foorumin, missä eri maiden edustajat voivat kommunikoida jousiperinteistään, saada vaikutteita muilta ja elvyttää alaa 2000-luvun tarpeita vastaavaksi.

Simo Hankaniemi

Sinikka ja Juhani Uusitalo Suomen edustajina Cheonanissa vuonna 2009.

KESÄTAPAHTUMA

Loimaa 15 - 17.06.2012

Metsämaan metsästysseuran majat

Aiheita:

- Treestandin käyttö
- Fred Bearin esittely
- Punottu jänne

Maastoratakilpailu

Lisätietoja tulevassa tiedotteessa.

Ilmoittaudu sihteerille:

Juhani Uusitalo p. 0400 704430
sinikka.uusitalo@mukkanuoli.fi

Ammu napakymppiin, tule Perinnejousimetsästäjiin liiton kesätapahtumaan Loimaalle!

BALTIC ARROW 2012

Pohjoismainen jousimetsästäjien tapahtuma pidetään 7-8.07.2012

Sievin Kiiskilän kylässä.

Lisätietoja kilpailun säännöistä ynnä muusta saat:

<http://sievinjousimetsastajat.fi/>

Mittatilaustyönä
valmistettuja
perinteisiä metsästysjousia

Perinteitä kunnioittaen

www.j-bow.fi
j.kaunismaki@j-bow.fi
p. 040 503 4842

OSTA – Ohio Society of Traditional Archers

Jousimetsästyksellä on vankka jalansija Yhdysvalloissa. Maassa arvioidaan olevan noin 3,5 miljoonaa jousimetsästäjää. Asuessani Ohion osavaltiossa talvella 2009-10 pääsin tutustumaan paikalliseen jousimetsästyskulttuuriin ja perinnejousiampujien järjestöön – OSTA:an.

Ohio Society of Traditional Archers on vuonna 1989 perustettu järjestö, jonka tehtävänä on vaalia perinnejousiampujien yhteisöllisyyttä sekä järjestää ampumakilpailuja ja tapahtumia. Suurin osa jäsenistöstä on myöskin jousimetsästäjiä, ja siksi kaikki kilpailut ovat maastoammuntakilpailuja 3-D-eläinmaaleihin. Vuonna 2012 OSTA järjestää neljä alueellista ampumakilpailua eri puolilla osavaltiota sekä vuosittaisen OSTA State Shoot -tapahtuman.

Kilpailuissa ammutaan kolmessa eri välineluokassa: pitkäjousi (longobow), vastakaarijousi (recurve) ja primitiivijousi (self-bow). Pitkäjousi- ja vastakaariiluokassa saa käyttää lasikuituvahvisteisia jousia. Tähtäimet ovat kiellettyjä kaikissa luokissa. Primitiivijousiluokassa kilpailevat puujouset sekä jänne- ja sarvikomposiitit. Miehille, naisille, pojille ja tytöille on omat sarjansa. Parhaiten sarjoissaan pärjänneet palkitaan Vuoden ampuja -tittelillä. Vuosittain jäsenien kesken arvotaan jousi ja kaksi viikon metsästysmatkaa täysihoidolla Etelä-Ohiossa sijaitsevalle valtion maalle.

OSTA:n kilpailut järjestetään viikonloppuina ampumaseurojen omistamalla leirikentillä tai valtion maiden yhteydessä olevilla leirintäalueilla. Paikalle saavutaan perheittäin ja majoitutaan telttoihin tai

asuntoautoihin. Lauantaina on ohjelmassa hupiammuntaa, esitelmää ammunasta ja metsästyksessä tai työpajoja välineiden valmistamisesta. Varsinainen kilpailupäivä on sunnuntai. Vapaamuotoisen hupiammunnan lisäksi lauantaina ammutaan haastekilpailuja pitkille matkoille tai erikoisiin maaleihin. Parhaat keräävät mainetta ja kunniaa sekä tavarapalkintoja.

Pitkät perinteet

Yksi Ohion perinnejousiampujien tärkeimpiä tapahtumia on GORH (The Great Ohio Rabbit Hunt) suuri kaninmetsästystapahtuma, joka järjestetään parittomina vuosina tammi-helmikuussa. Tapahtuman historia juontaa aina vuoteen 1934 saakka, jolloin joukko ohiolaisia jousimetsästäjiä kokoontui ensimmäiseen yhteisjahtiin.

Aluksi kyseessä oli vuosittainen tapahtuma. Vuoden 1939 jahdistista on säilynyt kuvaus ”Ye Sylvan Archer” -lehdessä. Raportin mukaan jahtiin otti osaa ennätyselliset 110 jousimetsästäjää, jotka saivat saaliikseen 71 kania ja kaksi fasaania. Artikkelista selviää myös, että jahti tapahtui osavaltion omistamalla noin 200 hehtaarin metsästysalueella, joka oli yksi neljästä osavaltion vain jousimetsästyksen varustusta metsästysalueesta.

Kolmekymmentäluvulla kanit, oravat ja fasaanit olivatkin lähes ainoat metsästettävät eläinlajit Ohiossa, sillä valkoiset siirtolaiset olivat metsästäneet biisonin, valkohäntäpeuran, mustakarhun ja kalkkunan lähes sukupuuttoon. Tilanne alkoi kuitenkin parantua 1950-luvulta eteenpäin, kiitos rauhoituksen ja osavaltion aktiivisen työn riistansuojelualueiden perustamisessa.

Perinteisten arvojen puolesta

Nykyään Ohion suosituin jousimetsästyksen kohde on valkohäntäpeura, jonka kannaksi arvioidaan noin 750 000 yksilöä. Metsästyskaudella 2009-10 ammuttiin 261 314 peuraa, joista noin 70 000 jousella. Kaatoilmoituksessa ei tarvitse yksilöidä jousityyppiä, joten luvussa ovat mukana niin perinteisillä kuin talja- ja varsijousilla ammutut eläimet.

Peuran metsästyksen suosion nousua on seurannut jousimetsästyksen rajua kaupallistumisen, jota kaikki eivät katso hyvällä. Metsästäysmaiden vuokrat ovat nousseet kaupallisten

Noon Time Group of Ohio Archery Hunters

Suuren kanijahdin osallistujia vuodelta 1939

metsästysoppaiden tarjotessa osavaltion ulkopuolisille trofee-metsästystä. Metsästystä tärkeämmäksi on noussut erilaisten metsästystä helpottavien teknisten apuvälineiden myyminen. OSTA on ollut pitkään huolissaan metsästyksen pesiytyneistä lieveilmiöistä ja perinteisten arvojen rapistumisesta.

Vuonna 1999 järjestö päätti herättää henkiin vuosikymmeniä uinuneen GORH-tapahtuman vastalauseena jousimetsästyksen kaupallista vain suurisarvisia trofee-pukkeja tavoittelevaa metsästystä vastaan. GORH muistuttaa ohiolaisen jousimetsästyksen yksinkertaisesta alkuperästä, jossa metsästyskokemus ja muiden jousimetsästäjien kanssa vietetty aika ovat tärkeämpiä kuin saaliin koko tai sarvipiikkien lukumäärä.

Ilja Koivisto

Jäsenistölleen OSTA on tärkeä ja se näkyy...

Vuonna 2010 ei järjestetty virallista GORH-jahtia, mutta innokkaimmat OSTA:n jäsenet pitivät oman jänisjahtinsa keskisen Ohion kukkuloilla. Kaneja ei näkymyt yhtä tiheästi kuin 30-luvulla. Olin jahdin ahkerin ja lähes ainoa ampuja kahdella ohilaukauksella. Kirjoittaja kuvassa vasemmalla.

70 000 jousella kaadettua peuraa

Ohion sijainti on Suomeen verrattuna eteläinen, sillä osavaltion pääkaupunki Columbus sijaitsee suunnilleen samalla leveyspiirillä Espanjan Madridin kanssa. Tämä näkyy etenkin kesällä, jolloin lämpötila voi nousta jopa 40 asteeseen. Mannerilmaston ansiosta talvet ovat kuitenkin viileitä. Öisin voidaan mitata alle 10 asteen pakkasia, ja lunta sataa yleensä parikolme kertaa talvessa.

Tärkein riistaeläin on valkohäntäpeura. Kannaksi arvioidaan noin 750 000 yksilöä, mikä on paljon alueella, jonka pinta-ala on vain kolmannes Suomesta. Vuonna 2009

ammuttiin 261 314 peuraa, joista jousella noin 70 000. Peurojen ruutiasemetsästyskausi kestää vain viikon marraskuussa, jolloin savutonta ruutia käyttävistä aseista sallittuja ovat vain täyteisillä ladatut haulikot. Lisäksi saa käyttää rihlattuja tai rihlaamattomia mustaruutikivääreitä. Joulukuussa mustaruutikivääreille on vielä oma erillinen metsästysaikansa.

Valkohäntäpeurojen jousimetsästyskausi kestää syyskuun lopusta helmikuun alkuun. Ruutiasekausien aikana jousimetsästäjien on muiden metsästäjien tapaan käytettävä oranssia huomioliiviä. Pelkällä jousikaudella liiviä ei tarvitse käyttää.

Juoksa – saamelainen jousi

Sami Laiti ampuu tekemällään juoksalla, joka on liittattu lylypuisesta vatsasta ja koivuisesta selästä. Jousi käy tarpeen vaatiessa suksisauvasta, sillä alalavan päässä on sompa.

Saamelaiset olivat Euroopan viimeisimpiä kansoja, jotka luopuivat käsijousen käytöstä toimeentulon hankinnassa. Silti tiedot saamelaisten jousista ja jousiamunnassa ovat pitkään olleet harvojen ja lyhyiden kirjallisten kuvausten varassa. Harva tietää, millainen saamelaisen käyttämä jousi aikoinaan oli. Arkeologisia löytöjä on vähän ja nekin lylypuisia mahakappaleita. Kokonaisia jousia ole löydetty Suomesta yhtään.

Niistä on kuvauksia kirjallisuudessa, esimerkiksi Carl von Linnén matkakertomuksessa 1700-luvun alkupuolelta. Hän kertoi

jousen olevan yhdistetty kahdesta puusta, koivusta ja lylystä. Liimana käytettiin ahvenen nahoista tehtyä liimaa.

Ruotsissa on säilynyt yksi saamelainen jousi Örbyhusin linnassa. 1700-luvulta peräisin olevassa jousessa on piikki ja on ollut myös sompa, jolloin virittämätöntä joustaa saattoi käyttää suksisauvana. Tuohon aikaan saamelaiset maksoivat veroja osittain oravannahkoina, ja talvisessa oravannäytöksessä yksi sauva vähemmän on varmasti helpottanut matkantekoa.

Suksisauvajousista on myös mainintoja kirjallisuudessa. Peuranajo hiihtäen keihäs toisessa kädessä ja jousi toisessa on mainio

esimerkki käytännöllisyydestä pohjoisen ankarissa oloissa (Lehikoinen 2007). Saamelaisten jousia 1990-luvulla tutkinut Ragnar Insulander pitää tätä tyyppiä degeneroituneena mallina jousimetsästyksen loppuvuosilta. Mallin raskaat kärjet ja sompa eivät ole jousiamunnan kannalta optimaaliset.

Siperiasta mallia

Saamelaisten aikaisemmissa jousimalleissa oli jäykät sakarat ja todennäköisesti vastakaarevuutta lavoissakin. Se on tyypiltään nk. pohjoiseuraasialainen laminoitu jousi. Samantapaisia jousia ovat käyttäneet saamelaisten ja suomalaisten lisäksi lukuisat muutkin kansat pitkin pohjoista havumetsävyöhykettä nykyisen Venäjän alueella. Jousien malleissa on varsin vähän vaihtelua, vaikka tyyppien levinneisyysalue on huomattavan suuri. Saamelaisiin verrattuna eristäytyneillä Siperian kansoilla käsijousi säilyikin käytössä osin 1900-luvulle asti. Venäjällä kerätty aineisto onkin ollut saamelaisjousesta kiinnostuneille suureksi avuksi.

Jousentekijälle paras suomenkielinen lähde lienee tällä hetkellä perinnejousi.fi-sivuston keskusteluissa, mihin on koottu jo melkoinen määrä lähteitä ja tietoa aiheesta. Insulanderin artikkeleissa on myös tietoa mitoista ja malleista. Saamelaisalueen Koulutuskeskuksessa Inarissa on järjestetty kaksi juoksantekorssia, joissa on hyödynnetty asiaan perehtyneen arkeologin Juha-Pekka Joonan asiantuntemusta. Kursseja varten olemme kaataneet jo yli puolensataa lylyä.

Lyly on paahdettava

Lyly (engl. compression wood) on havupuun kasvattamaa reaktiosolukkoa, jolla se pyrkii oikaisemaan vinoon joutuneen rungon. Lyly kasvaa rungon ulkokaareissa, siis yleensä vinossa olevan puunrungon alapuolella. Sillä on erinomainen puristuslujuus ja jousen mahapuolella tuo lylyn puristuslujuus

Staattisilla vastakaarilla varustettuja saamelaisjousia. Taipuva osa on kääritty koivuntuoheen, joka suojaa liimasaumaa kosteudelta.

pääsee oikeuksiinsa. Lyly soveltuu erinomaisesti jousenrakennukseen vatsalaminaatiksi. Lyly elää voimakkaasti kosteuden vaihdellessa ja on parempi tehdä jousi käyttökosteudessa. Lylyaiho kannattaa myös paahtaa huolellisesti. Lämpökäsittely vähentää lylyn elämistä ja samalla jäykistää sitä.

Kuten muillakin jousipuilla, myös lylyllä laatu vaihtelee. Laadukas lyly on punaista ja kovaa, selvästi kovempaa kuin normaali mänty. Sen seassa ei saa olla vaaleampaa normaalia puuta. Matalassa kulmassa kasvavan männyn runko joutuu kestävämpään aivan erilaisia puristusvoimia kuin lähes pystyssä kasvava. Matalassa kulmassa kasvaneissa puissa lylyä on usein paksusti ja hyvän värinenä. Aihiota tehdessä lustoja ei tarvitse seurata vatsapuolella kovin tarkkaan. Syynkulku on lustoja tärkeämpää. Ei kannata hyväksyä kierteisiä lylyjä. Kierous on ongelma joka todennäköisesti aiheuttaa niitä myös lisää puun eläessä arvaamattomasti. Pienetkin oksat on paikattava.

Lylyn vetolujuus on heikko ja paahto viimeistään tuhoaa sen lopullisesti. Se vaatii ehdottomasti selityksen. Saamelaiset ovat käyttäneet ainakin koivua ja tuomea. Joko erilliset tai selkälaminaatin kanssa samasta kappaleesta valmistetut sakarat on valmistettu niin ikään koivusta tai tuomesta. Sakaroita tai selkälaminaatteja ei ole Skandinaviassa säilynyt, joten niissä on tukeuduttava siperia-

laisten jousten malleihin ja mm. Insulanderin arkeologisiin löytöihin perustuvaan kokeelliseen aineistoon.

Koivuselkä liimataan ahvenliimalla

Koivulaminaan tulee olla ensiluokkainen. Koivu ei kestä lustojen katkomista eikä oksankohtia. Sakarat kannattaa suunnitella mahdollisimman kevytrakenteisiksi.

Suomustetuista ahvenennahoista saa erinomaista liimaa hauduttamalla niitä tunnin miedolla lämmöllä lasipurkissa. Sauvasekoittimesta on iso apu, tosin se tehoaa nahkoihin vasta lyhyen haudutuksen jälkeen. Liiman avoin aika on melko pitkä.

Juoksa on suojattu käärimällä sen ympärille pitkä ja ohut suikale koivun tuohta. Kiehuva vedestä nostettu ja tiukkaan jousen ympärille kääritty tuohi pysyy hyvin paikoillaan ilman liimaa. Se toimii paitsi kosteuseristeenä eläinperäiselle liimalle mutta myös suojaa herkkää selkää kolhuilta. Nuoren puun tuohta ei kannata käyttää, vaan vanhemman puun läheltä nilaa otettua tuohta. Se tulee ohentaa pinnasta käsin. Tuohi kääritään jousen ympärille nurinpäin.

Pienellä perehtymisellä jousien tekemisessä saa kyllä tuloksia. Suosittelen lämpimästi kaikille tämän kotoperäisen jousimalin parissa askaroimista.

Sami Laiti

Kuvat: Juhani Uusitalo

Sana juoksa tarkoittaa pohjoissaameksi jousipyssyä. Sana on äidinkielisille nykyään outo ja sanakirjankin mukaan vanhentunut. Nykyään käytetään dávgebissu-sanaa, mikä tarkoittaa kirjaimellisesti kaaripyssyä. Juoksa on säilynyt saamelaisen jumalhahmon Juksáhkán eli Jousiakan nimessä.

Lähteet

Credland, A.G. The Bow in the Far North. Journal of the Society of Archer-Antiquaries. Volume 36. 1993.

Insulander, R. 1996. The Saami Bow. Primitive Archer Magazine, Volume 4 Issue 4. s. 6-8.

Insulander, R. 1999. Den samiska pilbågen rekonstruerad. En jämförande analys av fynd från Sverige, Norge och Finland. Fornvännen 94. Tukholma.

Insulander, R. 1997. The Fenno-Ugrian Two-Wood Bow, A Missing Link. Bulletin of Primitive Technology. Fall 1997: No. 14. Society of Primitive Technology.

Kannisto, Setälä, Sirelius, Wichmann 1934. Suomen suku, III osa. Otava, Helsinki. s. 5-8.

Lehikoinen, H. 2007. Tuo hiisi hirviäsi: Metsästyksen kulttuurihistoria Suomessa. Teos, Helsinki. s. 48.

Linne, C.v.L (suom. Itkonen, T.). 1993. Lapinmatka 1732. Karisto, Hämeenlinna. s. 157-158.

Sammallahti, P. 1989. Saamelais-suomalainen sanakirja. Jorgaleaddji oy, Utsjoki.

Sirelius, U. T. 1919. Suomen kansanomaista kulttuuria. Otava, Helsinki.

Kaarle Knuutinpojan Jousiampujat ry, verkkosivut, keskustelufoorumi, aihe Suomalais-ugrilaiset jouset. Luettu 16.2.2012 <http://www.perinnejousi.fi/keskustelu/view-topic.php?t=2046>

METSÄSTYSMUSEOSSA ON AMERIKAN MENINKI!

Lännen hunttarit

Metsästäjiä

Amerikan suomalaismetsistä

24.5.2012 - 31.3.2013

SUOMEN METSÄSTYSMUSEO
FINLANDS JAKTMUSEUM

Tehtaankatu 23 A | Riihimäki

Byron Ferguson Erämessuille

Maailman tämän hetken näytösampujen ykkönen, Byron Ferguson, saapuu ensimmäistä kertaa Suomeen esiintymään. Pitkäjousimestari ampuu kaksi näytöstä Riihimäen Erämessuilla lauantaina ja sunnuntaina 9. ja 10. kesäkuuta 2012. Fergusonin temppulistalta löytyvät pelikortin halkaiseminen ja kurkkupastillin rikkominen ilmasta. Miehen taidot eivät rajoitu vain näytösammuntaan, vaan Ferguson on myös kokenut jousimetsästäjä, jolla on tilillään yli 200 valkohäntäpeuran kaatoa.

Ensikosketuksen jousiammuntaan Byron Ferguson sai jo 12-vuotiaana, jolloin hän pestautui muurarin apulaiseksi hankkiakseen rahaa ensimmäisen vastakaarijousen ostamiseen. Myöhemmin Ferguson kouluttautui hitsariksi. Ammattimaiseen jousiammuntaan hän perehtyi ryhtyessään valmistamaan me-

tallisia käyttäestelaineita ja -tikkaita valkohäntäpeuran metsästykseseen.

Täydellistä jousi- ja nuoliihdistelmää etsiessään hän päätyi valmistamaan jousia. Nykyisin jousen valmistus on periytynyt Byronin pojalle Zacharylle, joka valmistaa Ferguson Z-bow -jousia. Niiden lisäksi Byron ampuu Bearin pitkäjousilla. Puunuolet hän vaihtoi alumiinisiin oltuaan tyytymätön puunuolten toimintaan Kalliovuorilla tapahtuneen metsästysmatkan aikana. Nyt Ferguson on tuonut markkinoille oman Byron Ferguson Heavy Hunter -hiilikuitunuolen

Näytösampuja ja metsästäjä

Näytösammuntaa Ferguson on tehnyt amatikseen jo vuosia. Hän on esiintynyt metsästysmessuilla ja tv-ohjelmissa mm. Yhdys-

valloissa, Japanissa, Ranskassa, Saksassa ja Ruotsissa. Häntä on käytetty stunt-ampujana elokuvissa ja dokumenteissa. Haastavimpana temppunaan Ferguson pitää Japanissa suorassa tv-lähetyksessä tapahtunutta timanttisormuksen lävitse ampumista.

Byron Ferguson on kotoisin Syvästä Etelästä Alabaman osavaltiosta. Vaikka mies on matkustellut laajasti ja metsästänyt mustakarhuja ja hirviä Kanadassa sekä wapitihirviä Kalliovuorilla, on kotikontujen valkohäntäpeurajahti lähinnä sydäntä. Byronin metsästyskokemuksista ja näkemyksistä jousiammunnasta voi lukea hänen englanninkielisestä opaskirjastaan "Become the Arrow".

**Teksti ja kuvat:
Ilja Koivisto**

Alla: Byron Fergusonin tunnetuin temppu on kurkkupastillin ampuminen ilmasta.

Yllä: Become the Arrow – Tule nuoleksi! on Fergusonin ohje tarkkaan ammuntaan.

Niksinurkka: Nuoliaihiot

Suomessa on tämän päivän jousiam-pujalle kaupanhyllillä tarjolla etupäässä lieriöaihiota eli koko matkalta tasapak-suja nuolen varsia. USA:ssa on yrityksiä, jotka tekevät asiakkailleen tilauksesta erilaisilla kartiomalleja eli toiseen päähän kapenevia aihioita ja valmiita nuolia. Jos katsotaan ajassa kauas menneisyyteen, jolloin nuolet tehtiin useimmiten puiden ja pensaiden vesoista tai ruokokasvien varsista, voidaan todeta näiden aihioiden olleen jo valmiiksi muodoltaan ohenevia toiseen päähän, eli kartioituja luonnos-taan.

Olivatko menneen ajan jousimetsästäjät paremmassa asemassa kuin me tänä päivänä? No ehkä ei sentään, sillä nykyaikaiset teollisesti valmistetut aihiot ovat laadultaan ja jäykkyydeltään hyvin tasalaatuista, kun taas ennen jouduttiin tekemään paljon aihioita, jotta saatiin muutama hyvin toimiva nuoli. Onko se sitten sen väärä uhrata aikaa tai rahaa kyseisten kartiomallisten nuolien tekemiseen tai hankkimiseen?

Tämän selvittämiseksi on ensiksi määriteltävä jousiampujan paradoksi (engl. archer's paradox). Oikean jäykkyyden omaava nuoli lähtee jousesta kuin kala uimaan eteenpäin, mutkitellen. Liikkeelle läh-dön jälkeen nuolen ei myöskään tulisi enää koskettaa jousen runkoon.

Tätä kiemurtelevaa liikettä kutsutaan jousiampujan paradoksiksi. Mitä nopeammin nuoli lopettaa kiemurtelun sitä enemmän

Kun nuolet toimivat täydellisesti, on passissa hyvä odotella saalista saapuvaksi. Kuva: Juhani Uusitalo.

ja mikä tärkeintä metsästäjälle, parempana läpäisykykynä.

Juuri tämän takia perinnejousella ampu-jan tulee uhrata aikaa oikean jäykkyyden löytämiseksi nuolilleen. Seuraavassa käyn läpi erilaisten aihiotyyppien ominaisuuksia, ja toivottavasti tämä herättää mielenkiintoa erilaisiin kokeiluihin.

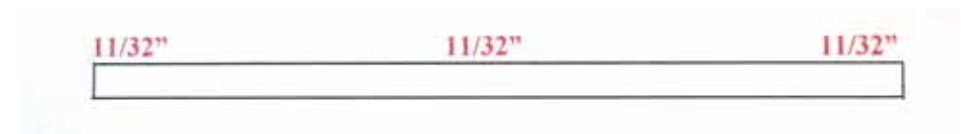
Alla: Jousiampujan paradoksi. Oikean jäykkäinen nuoli lähtee jousesta mutkitellen osumatta jousen runkoon.

Lieriö- vai kartioaihio,

Niksinurkka

Lieriöaihio (engl. Parallel)

Tämä tasapaksu aihio on aerodynaamisesti huonoin malli, mutta oikein valittuna toimii hyvin. Tämä on käytetyin aihiotyyppi, koska sitä on helpoiten saatavilla, mikä taas johtuu sen valmistuksen helppoudesta ja halpuudesta. Yleisimmät käytetyt vahvuudet ovat: 8 mm (5/16\"/>

Kartioaihiot

Kartiot parantavat nuolen aerodynaamisia ominaisuuksia ja nopeuttavat oikaisua archer's paradoxista. Aihiot tehdään yleensä haluttuun pituuteen, sillä jälkeenpäin aihion katkaiseminen muuttaa kartioiden ominaisuuksia muissa, paitsi takakartionuolessa. Kaikkien kartioiden tulisi olla hieman "pulleita", jotta nuolesta ei häviäisi liikaa paunoja eikä aihion jänteisyys vähenisi.

Rotanhäntäkartio (Rat Tailed Taper)

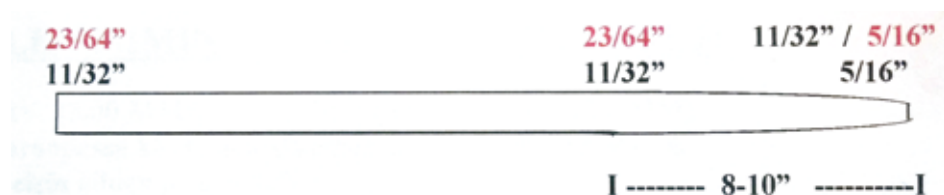

Tehdään yleensä vahvuudesta 23/64\"/>

onko nuolen varrella väliä?

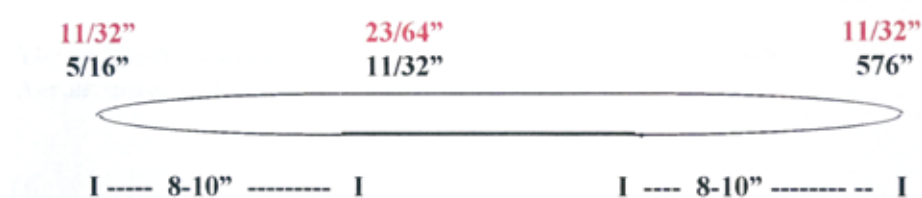
Niksinurkka: Nuoliaihiot

Takakartio (Single Taper)

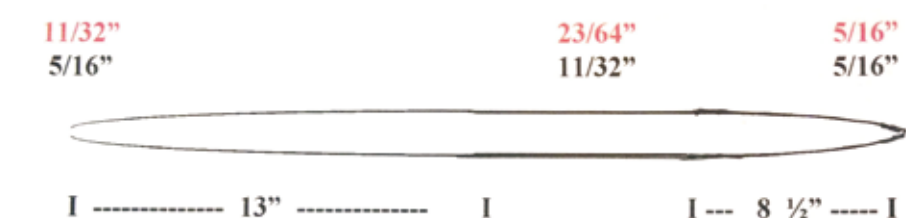

USA:ssa tämä on ollut yleisin, koska se on ollut helpoin valmistaa. Kuitenkin moni tekee sen virheen, että kartio on suora eikä ”pullea”, jolloin menetetään hieman lisää jäykkyyttä sekä menetetään aerodynaamisissa arvoissa. Oikein tehdyssä nuolessa jäykkyys putoaa vain noin yhden paunan. Tämä menetelmä siirtää nuolen painopistettä eteenpäin, mikä lisää läpäisyä.

Tynnyrikartio (Barrel Taper)

Rintavakartio (Breasted Taper)

Pidetään parhaana kartiomallina aerodynaamisten ominaisuuksiensa takia. Erikoisuutena on, että etukartio on pidempi kuin takakartio. Oikaisee erittäin nopeasti paradoksin. Vähentää nuolen jäykkyyttä 1,5 - 2 paunaa. USA:ssa tehdyissä testeissä 90 metrin matkalta osumat olivat noin 60 senttiä ylempänä kuin lieriönuolilla.

Niksinurkka

Yhteenveto

Lieriönuolella pärjää, kunhan sen jäykkyys istuu käytettävään jouseen ja nuoli lentää suoraan. Normaalisti ei pitäisi olla suuria ongelmia.

Olen kokeillut rintavakartionuolia useamman vuoden ja ne todella lentävät hyvin. Valitettavasti ne ovat aika työläitä tehdä. Nuolen voi jättää ylipitkäksi, vaikkapa sen vuoksi, että nuolen katketessa kärjen takaa siihen voisi tehdä uuden kartion. Tämä hieman lyhentää etukartion pituutta, mutta uskon, että sillä ei ole vielä ratkaisevaa vaikutusta nuolen lentoon.

Omat testit osoittivat, että noin 30 metrin matkalla nämä nuolet osuivat noin 18-20 senttiä ylemmäs kuin lieriön muotoiset nuolet. Jos ampuisin vain kilpaa, käyttäisin ehdottomasti tämän tyyppistä nuolta.

Metsästyksessä olen nykyisin käyttänyt takakartionuolta, jonka kartion pituus on noin 35 senttiä ja muoto lievästi ”pullea”. Takakartionuoli varustettuna 160 greinin kärjellä omaa painopisteen noin 16-17 %:n paikkeilla. Tästä seuraa, että nuoli lentää todella suoraan. Hieman menetetään lentoradan laakeudessa, mutta taasen saadaan erittäin hyvä läpäisykyky.

Käyttää millaista aihiotyyppiä tahansa, on syytä tehdä huolella niin nokki- kuin kärki-kartiotkin. Vinoon tehty nokki- ja kärki-kartiot imevät kaikki varren muodon kartioinnista saadut edut pois ja sen kyllä näkee myös nuolen lennossa.

Juhani Uusitalo

Kokeile perinnejousiammuntaa

Erämessuilla Riihimäellä!

Erämessut, Riihimäki 7. - 10.6.2012

PML LÄTTÄHÄNTÄJAHDISSA

Majavan nylkeminen vaatii taitoa. Nylkypuuhiissa Juhani Uusitalo (oik.), Sinikka Uusitalo ja jahti-isäntä Mikko Haverinen.

Osa Perinnejousimetsästäjään Liiton aktiiveista kokoontui Kuhmon selkosille metsäkanalintujahdin aloitukseen. Tarjoituksena oli myös jahdata majavia. Jokainen meistä oli jo useina edellisinä vuosina ollut kanalintu- ja jänisjahdissa, mutta luvattu majavajahti tarjosi uusia elämyksiä meille jokaiselle kokemuksesta riippumatta.

Kaikki metsästystapahtuman osallistujat viettivät päivän lintu- tai jänisjahdissa. Nämä jahtimuodot eivät paljoa valmisteluja tarvitseet; vaatteet niskaan, jousi ja nuolet käteen ja ulos metsään. Sitten vain laskettiin koirat irti ja saappaat kohti metsiä ja rämeitä. Liik-

kumisen riemu paistoi jokaisen kasvoilta koiria unohtamattakaan.

Mutta se majavajahti. Joillekin narukela jousessa oli uutta ja sen käyttöä piti harjoitella. Huomattiin, että ampumamatka lyheni rajusti verrattuna ampumiseen ilman hidastavaa narua. Nuolen lento piti saada sujuvaksi ja tietenkin osumat kohdilleen. Karttoja tutkittiin ja päähäiltiin sopia passituskohteita. Osa porukasta kävi irrottamassa lähipadolta muutaman karahkan. Tarkoituksena oli saada aikaan lirinää, jota lähiseudulla asustava majava tulisi tutkimaan ja korjaamaan vuotoa. Vaatetusta lisättiin ja jakkaroihin etsittiin sopia pehmusteita useamman tunnin istumista varten. Olimme valmiit!

Passitusta

Sitten alkoivat iltaistunnot. Menimme veneellä paikoillemme ja odottelimme hiiskahtamatta mahdollisia kuplia ja vanoja vedenpinnalla. Tuuli kovasti ja tietenkin aina väärältä puolelta ajatellen hajujen liikkumista veden pinnalla. Osa käytti hajunpoistajaa, osa uskoi tupakan peittävään voimaan. Sateet eivät mitenkään parantaneet oloamme alavilla järvenrannoilla, mutta toivoa ei meiltä puuttunut. Vaihtelimme paikkoja illasta toiseen ja ensimmäinen, jota onnisti, oli Juhani. Koko leiri sai uutta intoa tapahtumasta ja seuraavaa iltaa odotettiin kovasti.

Viimeinen ilta oli jälleen sateinen ja tuulinen, mutta toiveikkautta oli ilmassa. Minulle sattui onni istua oikealla paikalla oikeana iltana ja tuloksena oli ensimmäinen ampu-
mani majava. Ammuin noin kuuteen metriin ja osuma oli hyvä. Mutta muutama sekunti riitti majavalle, jotta se ehti kiertää itsensä pohjassa olevan puunrungon ympäri sotkien siiman mukanaan. Pitäessän kiinni siimasta oli tunne sama kuin olisin napannut ison loh-
hen. Edessä olisi varovainen väsyttely kuten

perhostelussakin. Olin tietenkin unohtanut kotiin nostokoukun, joten edessä oli kahlausretki syyskuiseen järveen. Onneksi Juhani oli naapuripassissa ja riensi hätiin. Saimme ylös kauniin 20 kiloisen majavan.

Väsyneitä mutta onnellisia

Metsästysreissumme oli onnistunut kaikin tavoin. Hyvä seura, loistavat puitteet majoittumiseen ja metsiä, joita kulkea. Ainoana miinuksena tuli taisteluväsymys metsästykseen. Aamuisin lähdimme kävelemään saloille. Iltapäivällä oli vuorossa kevyt ateriointi ja ampumaharjoittelua iltaa varten. Sitten seurasi passissa istuminen kymmeneen illalla, paluu leiriin, mahdollinen saaliin käsittely, sauna ja ateriointi. Useana iltana peräkkäin toistettuna tämä alkoi viedä mehut meiltä keski-ikäisiltä, parhaimman kunnon ohittaneilta metsämiehiltä.

Siitä huolimatta kaikki muu kuin metsästyks on turhaa.

Sinikka Uusitalo

MAJAVAA ÄLÄ JUHANI

Yksinkertainen, herkullinen makuelämys leirinuotiolla valmistettuna.

Ensiksi tarvitaan majavan fileitä ja jalkoja. Parasta on nuoren eläimen liha, joka on murempaa ja miedomman makuista kuin vanhalla eläimellä.

Vaikeutena on tietenkin saada se majava, joten aterian valmistusta voi harjoitella vaikkapa jäniksen selkäfileillä.

Aloita valmistus sytyttämällä nuotio tai grilli.

Sitten ripottele lihoille suolaa ja pippuri-seosta. Asettele lihat foliolle ja laita päälle runsaasti voita.

Jotta nesteet eivät valu ulos kypsentämisen aikana, aseta useampi folio päällekkäin ja laita liitoskohdat eri kohtiin pakkaamisen aikana. Lisukkeeksi voit kääriä folioihin vihanneksia jälleen voilla ja suolalla maustettuna.

Tämän touhuamisen aikana on nuotiosasi valmiina hiillos. Asettele nytyt ritilän päälle ja hauduta miedossa lämmössä eli ei liekeissä useamman tunnin ajan. Muista trikiinivaara !!!

Sitten lämmitä sauna. Sauno mieli leväten ja valmistaudu makuelämykseen avaamalla makusi mukainen punaviini. Valitse ateriaseuraksesi henkilö, joka jaksaa yhä uudestaan kuulla unohtumattoman tarinasi majavajahdistista.

Bon appetit !

Sinikka Uusitalo

MAJAVAA ÄLÄ JUHANI

Hiillosmajava:

Majavan fileitä ja jalkoja
Voita
Pippurisekoitusta
Suolaa
Foliota

Kasvisnytyt:

Kasviksia maun mukaan
(esim. porkkanaa ja palsternakkaa)
Voita
Suolaa

Lisää jousimetsästystietoa netissä:

www.perinnejml.fi

LIITON HALLITUS 2011

Puheenjohtaja/koulutusvastaava:

Sinikka Uusitalo, Sievi, p. 0400 704430
Email: sinikka.uusitalo@mukkanuoli.fi

Varapuheenjohtaja/Vaistolla päätoimittaja/foorumivastaava:

Ilja Koivisto, Riihimäki, p. 045 3475322
Email: ilja.koivisto@metsastysmuseum.fi

Rahastonhoitaja/kuvagalleria- ja tuotevastaava:

Tero Anttila, Terälahti, p. 0400 560297
Email: tero.anttila@ppl.inet.fi

Jäsen: Simo Hankaniemi, Turku,

p. 041 4638968
Email: simo.hankaniemi@nettikirje.fi

Jäsen: Mikko Hietala, p. 040 5489415

Email: mikko357@yahoo.co.uk

Jäsen: Timo Nyrhinen, p. 044 5417320

Email: timonyr@gmail.com

Jäsen: Jukka Ringman, p. 041 4354610

Email: jukkaringman@gmail.com

Jäsen: Kari Silvennoinen, p. 040 8362264

Email: tapio.silvennoinen@pp4.inet.fi

Sihteeri:

Juhani Uusitalo, Sievi
p. 0400 703340
Email: sinikka.uusitalo@mukkanuoli.fi

TOIMIHENKILÖT

Internetvastaava:

Tere Vaden, Tampere, p. 050 5277913
Email: tere.vaden@uta.fi

Metsästysvastaava:

Pekka Anttonen, Sulkava, p. 044 0802920
Email: pekka.anttonen@suomi24.fi

Messuvastaava:

Anne Särkinen, Savonlinna, p. 050 558 5813
Email: ansa@kyyhkynetti.fi

JÄSENYHDISTYKSET

Varsinais-Suomen JM ry:

Petri Jalonen
Email: puheenjohtaja.vsjm@gmail.com

Pirkanmaan JM ry:

Jani-Petteri Vienola
Email: jpvienola@dnainternet.net

Pohjois-Karjalan JM ry:

Kari-Pekka Hietala
Email: easthound@gmail.com

Sievin JM ry:

Sinikka Uusitalo
Email: sinikka.uusitalo@mukkanuoli.fi

KAIKKI VARUSTEET jousimetsästyksen

www.pediarchery.fi

puh. (08) 350 4966, 050 557 6476

